

Κοινωνικές Ιστορίες

Κοινωνική προσαρμογή
με δραστηριότητες και
πρακτική εφαρμογή

my - book.gr

Πρότυπο Ψηφιακό Εκπαιδευτικό Υλικό

Η συγγραφική ομάδα του my-book.gr

Περιεχόμενα

Θεωρητικό υπόβαθρο	4
Κεφάλαιο 1. Κοινωνικές Ιστορίες στο σπίτι	14
«Τρώω το πρωινό μου»	14
«Πώς πλένω τα χέρια μου;»	17
«Ετοιμάζω την τσάντα μου»	20
«Πώς τρώω το μεσημεριανό μου;»	23
«Παιχνίδι στο σπίτι»	26
«Πώς κάνω το μπάνιο μου;»	29
Κεφάλαιο 2. Κοινωνικές Ιστορίες στο σχολείο	32
«Άφιξη στο σχολείο»	32
«Η ώρα του μαθήματος»	35
«Στο διάλειμμα»	38
«Αποχώρηση από το σχολείο»	41
Κεφάλαιο 3. Κοινωνικές Ιστορίες έξω από το σπίτι	44
«Συμπεριφορά στο σούπερ μάρκετ»	44
«Συμπεριφορά στην καφετέρια»	47
«Πηγαίνοντας στο κρεοπωλείο»	50
«Πηγαίνοντας στο ανθοπωλείο»	53
«Περίπατος στην πόλη μου»	56
«Συμπεριφορά στο στάδιο»	59
Κεφάλαιο 4. Κοινωνικές Ιστορίες στις γιορτές	62
«Ανταλλάσοντας δώρα»	62
«Τα γενέθλια του καλύτερού μου φίλου»	65
«Αποκριάτικο πάρτι»	68

Θεωρητικό υπόβαθρο

Περίληψη

Οι κοινωνικές ιστορίες αποτελούν αφηγήσεις οι οποίες πραγματώνονται προκειμένου να απεικονιστούν διάφορες καταστάσεις ή προβλήματα και αναδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο τα αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι στην καθημερινότητά τους. Έτσι, κατανοούνται κοινωνικοί κανόνες, βελτιώνονται οι επικοινωνιακές δεξιότητες, προλαμβάνονται έντονες αντιδράσεις, προωθείται η αυτονομία, το αίσθημα λήψης πρωτοβουλιών και τέλος περιορίζονται τυχόν στρεσογόνες συμπεριφορές και αισθήματα ανασφάλειας ή φόβου απέναντι σε μία προβληματική κατάσταση. Σκεπτόμενοι τις δυσκολίες ένταξης πολλών μαθητών στο ευρύτερο κοινωνικό γίνεσθαι προχωρήσαμε στη διαμόρφωση ενός διδακτικού υλικού αποτελούμενου από σενάρια τα οποία ενδέχεται να προκύψουν στο πλαίσιο μίας κοινωνικής κατάστασης. Σκοπός του συγκεκριμένου υλικού είναι να βοηθήσει το κάθε παιδί να ενταχθεί μέσα σε ένα σενάριο μιας κοινωνικής κατάστασης και να την κατανοήσει, ώστε στη συνέχεια, σε μια κανονική συνθήκη να μπορέσει να αναγνωρίσει την αλληλουχία των γεγονότων, καθώς και τον τρόπο που πρέπει να αντιδράσει (τι, πώς, πότε, πού και γιατί). Αποτελείται από κοινωνικές ιστορίες διαμορφωμένες στο σπίτι, εντός και εκτός σχολείου και σε γιορτές. Απευθύνεται σε παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας από Α' δημοτικού έως Γ' Γυμνασίου με αυτισμό και σε παιδιά που έχουν δυσκολίες επικοινωνίας. Τέλος, με τη βοήθεια οπτικών ερεθισμάτων οι κοινωνικές ιστορίες αποτελούν έναν δημιουργικό τρόπο προετοιμασίας για γεγονότα που θα προκύψουν στη ζωή των παιδιών.

Λέξεις Κλειδιά: κοινωνική ιστορία, προβληματικές συνθήκες, επικοινωνιακές δεξιότητες, καθημερινότητα

Εισαγωγή

Η ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων και η κατανόηση των κοινωνικών καταστάσεων αποτελούν προκλήσεις για παιδιά με αυτισμό, τις οποίες τόσο οι γονείς όσο και οι κλινικοί ψυχολόγοι, οι λογοθεραπευτές και οι παιδαγωγοί τους χρειάζεται να αντιμετωπίσουν. Συγκεκριμένα, τα παιδιά με αυτιστικές διαταραχές αδυνατούν να αντιληφθούν εύκολα τα συναισθήματα των άλλων ανθρώπων, να εκφράσουν τα δικά τους και να καταλάβουν τη γλώσσα του σώματος. Το αποτέλεσμα είναι να απομονώνονται καθώς δε γνωρίζουν τον ορθό τρόπο αλληλεπίδρασης. Έτσι, δυσκολεύονται να αναπτύξουν φιλικές σχέσεις και φέρονται νευρικά. Πολλές φορές φαίνεται πως συμπεριφέρονται και αντιδρούν σε καταστάσεις χωρίς κάποιο "προφανή τρόπο" και συγκεκριμένη λογική αφού οι πράξεις τους νοηματοδοτούνται τυχαία. Οι κοινωνικές ιστορίες, λοιπόν, συντάσσονται για άτομα με αυτισμό και δυσκολίες επικοινωνίας και αφηγούνται ή σχολιάζουν "τα όρια και τους κανόνες" που οι γονείς και οι ειδικοί θέτουν για να ελέγξουν την κοινωνική αναστάτωση (Γκονέλα, 2006).

Πίνακας 3. Ερωτηματολόγιο για Μεθοδολογία Διδακτικού Υλικού

Φύλο	Γυναίκα / Άντρας				
Ηλικία					
Διδακτική Εμπειρία					
Γνώσεις για διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές	Μέτριες Πολύ καλές		Καλές Άριστες		
Γνώσεις για μαθητές με επικοινωνιακές δυσκολίες	Μέτριες Πολύ καλές		Καλές Άριστες		
Δουλεύετε με παιδιά που παρουσιάζουν δυσκολίες ως προς την έκφραση;	Πολύ συχνά Συχνά		Μερικές φορές Σπάνια		
Ποια μεθοδολογία ακολουθείτε στην παρέμβαση με παιδιά που εμφανίζουν δυσκολίες επικοινωνίας και κατανόησης συνθηκών;					
Σε ποιο βαθμό σας βοήθησε το Διδακτικό Υλικό: Κοινωνικές Ιστορίες;	1	2	3	4	5
Τι χαρακτηριστικά του βρήκατε χρήσιμα;					
Ποιοι τομείς ενισχύθηκαν περισσότερο;	- Αναγνωστική κατανόηση - Οπτική/ακουστική επεξεργασία - Μνημονικές δεξιότητες - Λεξιλόγιο - Επικοινωνιακές δεξιότητες /Προφορικός λόγος - Αυτο-οργάνωση				
Πώς βρήκαν το υλικό τα παιδιά;	Ωραίο	Ενδιαφέρον		Βαρετό	
Τι τους άρεσε περισσότερο;					

Όσον αφορά τους τομείς που ενισχύθηκαν περισσότερο, οι εκπαιδευτικοί όντας ικανοποιημένοι από την αξιοποίηση του υλικού σχετικά με το πλαίσιο παρέμβασής τους σε επίπεδο επικοινωνίας, θεώρησαν πως ο τομέας ο οποίος ενισχύθηκε περισσότερο ήταν οι επικοινωνιακές δεξιότητες/ο προφορικός λόγος. Έπειτα, εξίσου σημαντική ήταν η βελτίωση της αυτο-οργάνωσης καθώς οι μαθητές κατόρθωσαν σταδιακά να κατακτούν αναπτυξιακά ορόσημα όπως είναι οι δεξιότητες αυτονομίας αλλά και οι μνημονικές δεξιότητες για την ανάκληση προηγούμενων οδηγιών.

Η διαταραχή οπτικο-ακουστικής επεξεργασίας η οποία επηρέαζε αρνητικά την επεξεργασία και ερμηνεία των πληροφοριών αποτέλεσε καθοριστικό παράγοντα για την αναγνωστική κατανόηση. Ταυτόχρονα, ο εμπλουτισμός του λεξιλογίου μέσω δραστηριοτήτων διαβαθμισμένης δυσκολίας συνέβαλε στην καλύτερη πρόσληψη του προφορικού λόγου. Παρακάτω φαίνονται αναλυτικά οι τομείς ενίσχυσης και τα αποτελέσματα ύστερα από την παρέμβαση με τη χρήση του παρόντος διδακτικού εργαλείου.

Επισημάνση: Σκέψου όσα άκουσες/διάβασες πιο πάνω και απάντησε σωστά.

- Πού ετοιμάζω την τσάντα μου;

		
A. Στο τραπέζι της κουζίνας	B. Στο γραφείο μου	Γ. Στο τραπέζι του σαλονιού

- Τι διαβάζω καλά πριν ετοιμάσω την τσάντα μου;

		
A. Το πρόγραμμα της επόμενης ημέρας	B. Ένα περιοδικό	Γ. Την εφημερίδα

- Τι πρέπει να προσέξω, καθώς φτιάχνω την τσάντα μου;

		
A. Να μην ξεχάσω να βάλω στην τσάντα μου ένα περιοδικό	B. Να μην ξεχάσω να βάλω στην τσάντα μου ένα ηλεκτρονικό παιχνίδι	Γ. Να μην πάρω λανθασμένα βιβλία

- Πριν τοποθετήσω τα βιβλία της επόμενης ημέρας στην τσάντα μου, τι πρέπει να κάνω;

		
A. Να βγάλω τα βιβλία της προηγούμενης ημέρας	B. Να πω ένα τραγούδι	Γ. Να παίξω με τα παιχνίδια μου

Επισημάνση: Σκέψου όσα άκουσες/διάβασες πιο πάνω και απάντησε σωστά.

- Πού θα φάω το μεσημεριανό μου;

		
A. Στο τραπέζι της κουζίνας	B. Στο γραφείο μου	Γ. Στο τραπέζι του σαλονιού

- Τι θα βάλω επάνω στο τραπέζι της κουζίνας;

		
A. Τα βιβλία μου	B. Τα μαχαιροπίρουνα	Γ. Τα παιχνίδια μου

- Τι θα κάνω μόλις το φαγητό ετοιμαστεί;

		
A. Θα πάω να κάνω μπάνιο	B. Θα διαβάσω τα μαθήματά μου	Γ. Θα καθίσω στο τραπέζι και θα περιμένω να καθίσουν και οι υπόλοιποι για να ξεκινήσω να τρώω.

- Μόλις τελειώσω το γεύμα μου, τι πρέπει να κάνω;

		
A. Θα πάω στο πάρκο για παιχνίδι	B. Θα μαζέψω το πιάτο μου και θα το βάλω στον νεροχύτη	Γ. Θα δω τηλεόραση

Επισημάνση: Σκέψου όσα άκουσες/διάβασες πιο πάνω και απάντησε σωστά.

- Πού θα παίξω με τα παιχνίδια μου;

		
A. Στο τραπέζι της κουζίνας	B. Στο σαλόνι	Γ. Στο δωμάτιό μου

- Τι θα απλώσω στο χαλί του δωματίου μου;

		
A. Το κολατσιό μου	B. Τα παιχνίδια μου	Γ. Τα βιβλία μου

- Πώς θα συμπεριφέρομαι στα παιχνίδια μου;

		
A. Θα παίζω με αυτά και θα τα προσέχω για να μην τα σπάσω	B. Θα τα χτυπάω με δύναμη μέχρι να σπάσουν	Γ. Θα τα πετάξω στα σκουπίδια για να μου αγοράσουν νέα οι γονείς μου

- Μόλις τελειώσω το παιχνίδι μου, τι πρέπει να κάνω;

		
A. Θα τα βάλω πίσω στη θέση τους	B. Θα τα αφήσω στο πάτωμα για να τα μαζέψει η μαμά ή ο μπαμπάς	Γ. Θα τα κλωτσήσω με δύναμη

Κεφάλαιο 2. Κοινωνικές Ιστορίες στο σχολείο

«Άφιξη στο σχολείο»

Το πρωί, θα ξεκινήσω με όρεξη για το σχολείο.

Μόλις φτάσω, θα πάω στην τάξη και θα αφήσω την τσάντα μου.

Στη συνέχεια, θα κατέβω με χαρά στο προαύλιο να βρω τους φίλους μου.

Μόλις χτυπήσει το κουδούνι, θα πάω στην τάξη μου και θα καθίσω στη θέση μου.

Θα βγάλω τα βιβλία μου και θα είμαι προσεχτικός στο μάθημα.

Εάν χρειαστώ κάτι, θα σηκώσω το χέρι μου και μόλις ο/η δάσκαλος/α μου δώσουν τον λόγο, θα τους πω τι θέλω.

Το να πηγαίνω σχολείο είναι όμορφο γιατί μαθαίνω νέα πράγματα και βλέπω τους φίλους μου.

«Συμπεριφορά στην καφετέρια»

Αυτό το Σάββατο, θα πάω με τους φίλους μου στην καφετέρια.

Θα ψάξω με τους φίλους μου να βρούμε ένα τραπέζι.

Όταν καθίσουμε στο τραπέζι, θα περιμένουμε τον/την σερβιτόρο-α να παραγγείλουμε.

Εκεί, μπορεί να έχει πολύ κόσμο και φασαρία.

Όταν είμαι στην καφετέρια, χρειάζεται να είμαι ήρεμος/η, δεν μπορώ να τρέχω ή να φωνάζω πολύ δυνατά.

Όταν έρθει αυτό που παρήγγειλα, μπορώ να το απολαύσω.

Όταν φάω ή πω αυτό που παρήγγειλα και τελειώσω τη συζήτηση με τους φίλους μου, χρειάζεται να πληρώσω για να φύγω.

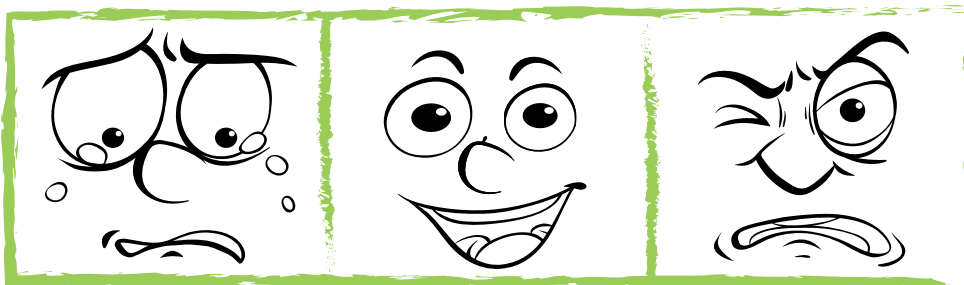

Να πηγαίνω με τους φίλους μου ή την οικογένειά μου στην καφετέρια, είναι διασκεδαστικό και με κάνει χαρούμενο/η!

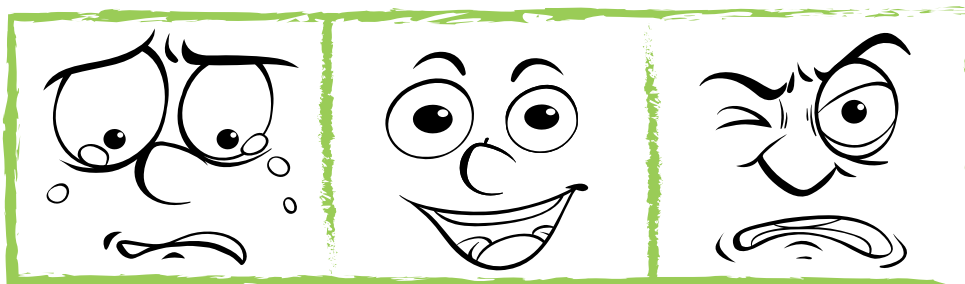

Επισήμανση: Σκέψου τι νιώθεις και ζωγράφισε το σωστό συναίσθημα.

- Πώς νιώθεις όταν πηγαίνεις περίπατο;

- Πώς νιώθεις όταν φτάνεις στον προορισμό σου;

Επισήμανση: Συζήτησε με τη/τον δασκάλα/ό σου γιατί νιώθεις αυτά τα συναισθήματα.